

[הארץ](#) | דעות

יש דרך אחת להגיע לתהליך שלום אזורי

שאל אריאלי 08 בנובמבר 2023 20:00 🔔 [התראות במייל](#)

הממשלה מתנהלת בהתלהמות בשבוע החמישי של המלחמה, באופן שתואם את המציאות המדומה של 6 באוקטובר, ערב המתקפה הנפשעת של חמאס, ומתעלמת מהמציאות החדשה שנוצרה בעקבותיה. גלי ההדף של השבת השחורה מוכרחים לחלחל לתודעת מקבלי ההחלטות היום ובעתיד, בטרם יגבשו דירקטיבה צבאית ומדינית חדשה. כי אם זו לא תתאים למציאות החדשה, הנזק לישראל יגדל.

עיקרי התובנות והשינויים ממתקפת חמאס: מדיניות ההתעלמות מהשלכות הסכסוך הישראלי-הפלסטיני כשלה. סירוב ממשלות ישראל בראשות בנימין נתניהו (ונפתלי בנט) לחדש את התהליך המדיני וניסיונות עקיפתו בדרך לעולם הערבי בדמות הסכמי אברהם, לא שינו את מציאות היסוד של הסכסוך: הישראלים והפלסטינים כאן כדי להישאר. אסטרטגיית בידול וחיזוק חמאס של נתניהו (ובנט) נכשלה. השאיפה הלא ריאלית להפריד את עתיד הגדה מעתיד רצועת עזה וגם לשלוט בהתעצמות של חמאס קרסה כבר כמה פעמים בעבר.

ישראל וצה"ל נפגעו בעצמאות להחליט ולפעול בשל הסיוע והתמיכה חסרת התקדים של הנשיא ג'ו ביידן ומדינות אירופה. ההרתעה נפגעה, לנוכח מוכנות חמאס לתקוף את ישראל, ובגלל שמלחמה אזורית נמנעת בשל נוכחות צבאית אמריקאית. נפגעה תחושת הביטחון האישי של האזרחים, וכן אמונם ביכולתה של הממשלה להבטיח את שגרת חייהם. התגייסות החברה האזרחית בהיקף וביעילות חסרי תקדים הוכיחו שאובדן האמון מוצדק.

רעיון הצבא הקטן והקטלני איבד מערכו. זאת, מפני שלאורך הגבול הצפוני והמערבי חונים כיום שני ארגוני טרור — [חיזבאללה](#) וחמאס — בעלי יכולות התקפיות מיידיות, וצה"ל יידרש לפריסת כוחות מעובה יותר לאורך הגבולות, ולקיצור זמן התגובה. בהזדמנות זו על מערכת הביטחון לקצר ולהשלים את המכשול בגדה המערבית. השנים האחרונות הראו כי אין ביכולת צה"ל להגן לאורכו מפני חדירות, או פגיעה בו בסדר הכוחות המוצב שם בשגרה.

חמאס מזוהה יותר ויותר בדעת ההנהגה העולמית כארגון בעל מאפיינים של דאעש בשל פשעי מלחמה שביצע. עם זאת, ישראל לא תוכל לאורך זמן לנהל את המלחמה התודעתית בהצגת אירועי 7 באוקטובר כנקודת התחלה לעימות עם חמאס. היא תתקשה לשכנע בכך את דעת הקהל העולמית, שאינה שוכחת את מדיניות הסירוב והסיפוח של נתניהו.

ישראל בראשות נתניהו לא נערכה לשינוי מדיניות של 180 מעלות, ואין לה תוכנית חלופית, תוצר של עבודת־מטה כוללת. לישראל אין ראש ממשלה וממשלה הכשירים לנהל מערכה, או להוביל את השינוי הנדרש.

תובנות אלו מחייבות את ישראל לחשוב על כיווני פעולה, חלקם בהדרגה, חלקם מותנים, ולשם כך היא זקוקה לקואליציה בינלאומית משמעותית לאורך זמן. וזו אפשרית רק בעבור הסדר מדיני המבוסס על פתרון שתי המדינות.

לטווח הקצר, היעד הוא החזרת החטופים והשבויים בעסקה כוללת. במקביל, פגיעה הרסנית ביכולות הצבאיות, השלטוניות והמנהיגותיות של חמאס בכל זירה אפשרית, תוך כדי שמירת מסדרון הומניטרי מצרי/ישראלי. ישראל לא תוכל להרשות לעצמה להותיר את שלטון חמאס, אך עליה להבטיח שארצות הברית תוכל להצהיר שהיא עושה זאת תוך כדי שמירה על דיני המלחמה.

לטווח הבינוני, על ישראל לבנות שוב את ה"פרטנר" לפתרון מדיני. להתחיל בבנייה ובמתן "חבילה" לרשות הפלסטינית, שעיקרה מהלכים טריטוריאליים הדרגתיים בגדה, שיאפשרו לפתח להצדיק את מדיניות אש"ף, המבוססת על תהליך מדיני. תמורות אלו יאפשרו לפתח/אש"ף לזכות שוב בבחירות, שייתנו לו לגיטימציה מחודשת לניהול משא ומתן ולכניסת הרשות לניהול ענייני עזה. כשלב ביניים תוכל הרשות להיעזר בהכנסת כוח רב־לאומי לרצועה עד לקבלת האחריות לידיה.

לטווח הארוך: אימוץ יוזמת הליגה הערבית כבסיס לתהליך שלום אזורי, המבוסס על החלטה 242 בדגש על הקמת מדינה פלסטינית מפורזת; חידוש המו"מ וחתימה על הסכם קבע עם מעטפת הסכמית אזורית ועולמית; יישום הדרגתי ומותנה של ההסכמים בזירה הבילטרלית והאזורית.

כדי שכל זה יקרה, על הציבור בישראל לתבוע בכל דרך את הקדמת הבחירות להקמת ממשלה כשירה לניהול המהלכים המשמעותיים הללו. ויפה שעה אחת קודם.

אל"מ (במיל") ד"ר אריאלי הוא מומחה לסכסוך הישראלי-הפלסטיני

לחצו על הפעמון לעדכונים בנושא:

 מלחמת חרבות ברזל אש"ף חמאס